חוץ מכשבועה. שלא יאמר יפתרו פירות שבעולם עלי בשבועה אם אינן של תרומה: **לא יפתח לו נגדר.** אם הליסטים אינן מזקיקין שידור לא יפתח לו הוא בעצמו: **כמה שהות מדירו.** בלבד ידור ולא בדבר אחר כדמפרש: **כילד אמר לו וכו' ושמע מוסרת לו.** דהיינו כמה שהות מדירו: **וכניו תלמידים.** דהיינו כמה שלא מדירו: **גבי' דינא דמלכותא דינא.** ולאו נדרי תורמין ניינהו ואמאי נודרין למוכסין להכריח המכס של מלכות: **שאין לו קצבה.** שנוטל כל מה שרוצה: **כמוכס העומד מלינו.** שאינה של מלכות: **כיון דאמר יפתרו.** ולא אמר מילתא דהערמה אימתרו ליה: **כאומר יפתרו היום.** דהיינו הערמה דהוה יומא לאחוד אסר נפשיה: **אי דאמר היום לא מקבל מיניה מוכס.** ואינו מניחו כשביל אותו נדר שלא יטול פירות שהרי שומע להערמה נדר: **כאומר בלבו היום.** (ו) **אינס דבריס בעלמא: לא יפתח לו בשבועה.** שלא יאמר לו אם תרצה תשבע לך: **הא נדר יפתח לו.** שיאמר לו אם תרצה אדור לך נדר: **הא מינדר נדר ליה בשבועה.** אם הליסטים מזקיקו לכך (ב) וידור לו כן בלשון שבועה כדאמרן לעיל: **והא קמן וכו'.** ואמאי קמני בברייתא שלא יפתח לו בשבועה: תרץ הכי **קתני שמעני' נדר לאודועי לחן דניס שמי'.** דלפילו בנדר גרידא לא וכ"ש בנדר (ג) שבועה: **ובברייתא קתני בשבועה לאודועי לחן דכ"ש.** דלפי' בשבועה יפתח לו. ובברייתא משום ב"ח נסיבת ולאו דוקא היא ולא מלית למימר התם בשבועה הוא דלא יפתח וכו' ולא מקשינן דב"ח אדב"ח: **רב אשי אמר הכי קתני.** התי לא יפתח בברייתא לא משמע לכדאמרינן בשלומין קתי שלא התי לא יפתח דב"ח סבירי לא יפתח לו בשבועה לחתום להשתלם על שבועתו לחין שלוה בשבועה לפני החכם וליכא למידק מינה שום קושיא: **מתני' אמר הרי נטיעות הללו קרבן.** כלומר שיהו הקדש: **אם אין נקלטות.** היום (ד) מוקי לה בגמרא ועבר היום ולא נקלטו ולא נפרח טלית הרי הן הקדש ויש להן פדיון והדמיס יכנסו להקדש והם יצאו לחולין: **אבל אם אמר הרי הנטיעות האלו קרבן עד שיקלטו אין**

חוץ מבשבועה וב"ה אומרים [א]אף בשבועה ב"ש אומרים לא יפתח לו בנדר ובה"א [ב]אף יפתח לו ב"ש אומרים במה שהוא מדירו ובה"א [ג]אף במה שאינו מדירו כיצד אמר לו אמור קונם אשתי נהנית לי ואמר קונם אשתי ובני נהנין לי בש"א אשתו מותרת ובניו אסורין וב"ה אומרים אלו ואלו מותרין: **גבי'** [ד]והאמר שמואל [ה]דינא דמלכותא דינא אמר רב חיננא א"ר כהנא אמר שמואל [ו]במוכס שאין לו קצבה דבי ר' ינאי אמר [ז]במוכס העומד מאליו: שהן של בית המלך ואע"פ שאינן של בית המלך: היכי נדר א"ר עמרם אמר רב [ח]באומר יאסרו פירות העולם עלי אם אינן של בית המלך כיון דאמר יאסרו איתסרו עליה כל פירי עלמא באומר היום אי דאמר היום לא מקבל מיניה מוכס [ט]באומר בלבו היום ומוציא בשפתיו סתם ואע"ג [י]דסבירא לן דברים שבלב אינן דברים לגבי אונסין שאני: ב"ש אומרים בכל כו' ב"ש אומרים במה שהוא מדירו וב"ה אומרים אף בשאינו מדירו כיצד אמר לו קונם אשתי נהנית לי ואמר קונם אשתי ובני נהנין לי ב"ש אומרים אשתו מותרת ובניו אסורין ובית הלל אומרים אלו ואלו מותרין: אמר רב הונא תנא בש"א לא יפתח לו בשבועה ובית הלל אומרים אף יפתח לו בשבועה לבית שמאי בשבועה הוא דלא יפתח לו הא בנדר יפתח לו והא תנן ב"ש אומרים לא יפתח לו בנדר ותו מיפתח הוא דלא יפתח לו בשבועה הא מידר נדר בשבועה והתנן בית שמאי אומרים בכל נודרין חוץ מבשבועה תנא מתניתין בנדר להודיעך כחן דב"ש תנא ברייתא בשבועה להודיעך כחן דבית הלל רב אשי אמר הכי קתני [כ]ב"ש אומרים אין שאלה בשבועה ובית הלל אומרים יש שאלה **מתני'** [ל]הרי נטיעות האלו קרבן אם אינן נקצצות טלית זו קרבן אם אינה נשרפת יש להן פדיון הרי נטיעות האלו קרבן עד שיקצצו טלית זו קרבן עד שתשרף

אין

דינא. והיכי שריין למידר הכי כדי להפטר כיון דמן הדין חייב ליתן לו את המכס: **כמוכס שאין לו קצבה.** וכיון שכן לאו דינא הוא אלא מחמטותא וממטותא דמוכס[ד] לאו דינא הוא: **כמוכס העומד מאליו.** שלא בשלוח המלך. וכתבו בתוספות דלדוקא במלכי עובדי כוכבים אמר דדינא דמלכותא דינא מפני שהארץ שלו ויכול לומר להם אם לא תעשו מלותי אגרש אתכם מן הארץ אבל במלכי ישראל לא לפי שאי"י כל ישראל שותפין בה. וכי אמרינן דינא דמלכותא דינא ה"מ לענין שאם קנה אותו ממונה לגבות את המכס אינו רשאי ישראל חבירו ליטבע שהן תרומה לליכא למיחש כיון דדינא דמלכותא דינא[ו]: **הילי נדר.** ליטבע דמתני' קשיא ליה דקאמר נודרים שהן תרומה והילי שייך נדרא דהאי ליטבע כלומר מי לימא לא יפתח לו בשבועה פירות עולם עלי לעולם אין דבריס שבלב מבטלין מה שהוציא בפיו אפילו גבי חוקת כי האי גוונא לא להכא קתמת קאמר יאסרו פירות עולם עלי ומהי דקתמת לעולם משמע ה"מ היכא דליכא חוקת משום הכי היכא דליכא חוקת הך חוקת מפרש ליה לדבוריה דהיום קאמר כיון שלא אמר בפירוש שהיקף. ומיהו נהי להכא מסקינן דבלאו חוקת לעולם משמע כיון דקתמת קאמר ואפילו אומר בלבו היום לא מהני אפילו הכי מי שגמר בלבו לדור מפת מטים והוציא פת סתם לא ממרינן כיון דקתמת קאמר ולישנא אחרינא לעולם משמע ולא היקף ומיהו לא דמי דהתם בשלמא לא יפתח לו בשבועה לא יפתח לו בנדר אבל אי אמר יאסרו פירות עולם עלי בשבועה לא יפתח לו בנדר אלא בשבועה ואי אמר יאסרו פירות עולם עלי בנדר לא יפתח לו בשבועה אלא בנדר ולא דמי לבי תרי אבל הכא בבי תרי לא שנא: **חוץ מכשבועה.** דאמרינן דכתיב בה לא יחלל[ג]: **לא יפתח לו בנדר.** אם אינו אומר בלבו היום: **כמה שהות מדירו.** שאפילו פתח לא יכול אלא כמה שהות מדירו: **כמוכס מוכרס וכניו תלמוסין.** דהיינו כמה שלא מדירו: **גבי' דינא דמלכותא דינא.** ולאו נדרי תורמין ניינהו ואמאי נודרין למוכסין להכריח המכס של מלכות: **שאין לו קצבה.** שנוטל כל מה שרוצה: **כמוכס העומד מאליו.** שאינה של מלכות: **כיון דאמר יאסרו.** ולא אמר מילתא דהערמה אימתרו ליה: **כאומר יאסרו היום.** דהיינו הערמה דהוה יומא לאחוד אסר נפשיה: **אי דאמר היום לא מקבל מיניה מוכס.** ואינו מניחו כשביל אותו נדר שלא יטול פירות שהרי שומע להערמה נדר: **כאומר בלבו היום ומוציא בשפתיו סתם.** (ו) וידור לו כן בלשון שבועה כדאמרן לעיל: **והא קמן וכו'.** ואמאי קמני בברייתא שלא יפתח לו בשבועה: תרץ הכי **קתני שמעני' נדר לאודועי לחן דניס שמי'.** דלפילו בנדר גרידא לא וכ"ש בנדר (ג) שבועה: **ובברייתא קתני בשבועה לאודועי לחן דכ"ש.** דלפי' בשבועה יפתח לו. ובברייתא משום ב"ח נסיבת ולאו דוקא היא ולא מלית למימר התם בשבועה הוא דלא יפתח וכו' ולא מקשינן דב"ח אדב"ח: **רב אשי אמר הכי קתני.** התי לא יפתח בברייתא לא משמע לכדאמרינן בשלומין קתי שלא התי לא יפתח דב"ח סבירי לא יפתח לו בשבועה לחתום להשתלם על שבועתו לחין שלוה בשבועה לפני החכם וליכא למידק מינה שום קושיא: **מתני' אמר הרי נטיעות האלו קרבן** אם אינן נקצצות טלית זו קרבן אם אינה נשרפת יש להן פדיון הרי נטיעות האלו קרבן עד שיקצצו טלית זו קרבן עד שתשרף

אין

להודיעך כחן דכ"ש. דלפילו בנדר לא יפתח: **תנא ברייתא בשבועה להודיעך כחן דב"ש.** דלפילו בשבועה יפתח: **רב אשי אמר הכי קתני ש"מ אין שלוה בשבועה.** ולא ממוקמת הך ברייתא בנשבע להרגין כלל אלא ה"ק מי שנשבע על דבר לא יפתח לו חכם להתיר לו שבועתו שאין שלוה בשבועה וכיון שלא הוזכר בברייתא אלא בשבועה ש"מ אין שלוה בשבועה: **מתני' הרי נטיעות האלו קרבן וכו'** משנה [ע"ב] מפרש למה לי למימרא ומפרשינן נמי אמאי תנא הכי ליתנא דיש להם פדיון ולא תנא להדיא קדושת עליהם עד שנריכות פדיון. וגמרא

א) בתרא"ש סד"ה תנא כו'. ג"כ ובדביו מצומר לפעמים אחר רבותא דמתניתין השמיטו ובסומך על תנא דברייתא שאנו רבותא בברייתא:

ב) ד"ה אם אינו מדיר:

ג) ד"ה אם אינו מדיר ואינו אלא דבריס בעלמא כל"ל והד"ל וכ"ג כלומר דבריס בלמוד בלא לא ודעת לתין פיו וכבו שיוס: **(ב)** ד"ה הא מינדר נדר ליה וכו' ד"ה תרין וכו' נדר בשבועה: **(ד)** ד"ה אם אינו נקלטות היום הכי נקלטות:

ד) ב"ק קיג: ב"ב נד: גיטין י:, **ה)** קדושין מט: מעילה כא, **ו)** [בס"ד: דמלכות], **ז)** [בס"ד: דמלכות], **ח)** [בס"ד: ישראל], **ט)** מיהו אין ממונה זה רצוי להכריח ישראל חבירו לפרוש לו את המכס אם לא מילעא המלכות דנכי דינא דמלכותא דינא לא יהא אלא לעולם הא קיימא לן בס' הגחל (ב"ק קיג:) דלפקעא הלעתו מותרת. [ע"ב מתקנות הש"ס], **י)** ניטין לפניו, **כ)** אין זה דינא דמלכותא אלא מילעא דמלכותא", **ל)** [בס"ד: ישראל], **א)** [בס"ד: למלך],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נאומר בלבו היום ואינם אלא דבריס בעלמא כל"ל והד"ל וכ"ג כלומר דבריס בלמוד בלא לא ודעת לתין פיו וכבו שיוס: **(ב)** ד"ה הא מינדר נדר ליה וכו' ד"ה תרין וכו' נדר בשבועה: **(ג)** ד"ה אם אינו מדיר ואינו אלא דבריס בעלמא כל"ל והד"ל וכ"ג כלומר דבריס בלמוד בלא לא ודעת לתין פיו וכבו שיוס: **(ד)** ד"ה אם אינו נקלטות היום הכי נקלטות:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) בתרא"ש סד"ה תנא כו'. ג"כ ובדביו מצומר לפעמים אחר רבותא דמתניתין השמיטו ובסומך על תנא דברייתא שאנו רבותא בברייתא:

מוסף רש"י

דינא דמלכותא דינא. של עובדי כוכבים (ג"ניטין י:) מסים ותלוניות של מפתי מלכים ומנהגות של מפתי מלכים שרגילים להנהיג במלכותם, דינא הוא, שכל בני המלכות מקבלים עליהם מלוות מוקי המלך הוא ומשפטיו והלכך דין גמור הוא ומין לממזיק בממון מדינו על פי תוק המלך המהוג בעיר משום גזל (רשב"ם ב"ב נד:).

פירוש הרא"ש

לא יפתח לו בנדר. פ"ק אומר לו דוד לי שהוא תרומה: **במה שהוא מדירו.** ולפי' פתח לו לא יוסיף לו לידור פלא כמה שפתח לו ומיהו אם פ"ל בפתח דוד לי אף אם אם יפתח דוד לי בנדר זה: **וב"ה אומרים אף במה שאינו מדירו.** לפי תימה אף ע"ג דקאמר ב"ה שהוא פותח לו ה"מ היכא דפתח ליה ואמר הלה אין דוד לי בזה אבל בזה אם שהוא מוסיף לו ולא ידע הלה כלום שהוא רוצה לידור בזה אימא נדר הוי קמ"ל: **גמ' והאמר שמואל דינא דמלכותא דינא.** אמנם[ב] שקנה המכס מאת המלך אסור לגזול ואתה אם יאמרו לך אל תגזול את מה שבפיו כדי לגזלו: **במוכס שאין לו קצבה.** והאי דינא הוא דלוקא בדבר שהוא שוה לכל בני המדינה יש לו רשות להקונה[ג] לעשות אבל לא בדבר שאינו שוה למעט זה ולרבות זה אי נמי כיון שאין לו קצבה מרבה ליקח יותר ממה שהמלך חפץ הלכך כולו גזל: **במוכס העומד מאליו.** בלא דעת המלך: **היכי נדר.** שלא יעבור על נדרו: **באומר בלבו היום ומוציא בשפתיו סתם.** ודבריס שבלב המוכיחין הוין דבריס: **תנא מתניתין נדר להודיעך כחן דב"ש.** ופע"ג דכח המיגיל עדיף מבריית' קל קמיך דמשמעינן בה כח היתירא]: שאין שאלה בשבועה. משום דומר דשבועה אמרו אסרים שאין להתירה והכי קאמר ב"ש לא יפתח התכם פתח להתיר שבועה: **מתני' הרי הנטיעות האלו קרבן אם אינן נקצצות כו'.** לפי דוח סערה מנשבת וכל הסילונות בספק שלא יתגלו מן הארץ וכן לפי לעיל בקרבן אם אינו נשרפת קרבן אם אינה נשרפת כדאמרינן בפ"ק דתמורה (ג"ב.) דלפי שעה נעשית קרבן אבל לא לעולם ואפילו לא נשרפת ולא נקצצת אלא נגנזת ונקברת ואפילו הכי קרבן הוא דלא מפקינן ליה מקדושת בדק הבית ומיהו לא מפקינן ליה לגמרי אלא לענין שלא יהא מותר בהנאה ואם נפסל לגמרי ונגנז ונקבר אין לו דין קרבן עוד ואפילו הכי אסור לגוזזו ולהשתמש בקרשיו ובאבניו ואפילו לאחר שנ